

Rīgā, 2016. gada 25. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/31

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Mazākroga aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Mazākroga aleju (6) sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā).

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas

dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas.

Kultūrvēsturiskā informācija par Mazākroga aleju izzināta, apmeklējot Ungurmuižas muzeju, kā arī apzinot pieejamo informāciju Cēsu novada bibliotēkā.

3.Alejas aizsardzības statuss

Mazākroga aleja atrodas Gaujas nacionālā parka kultūrvēsturiskajā zonā. Teritorijas izmantošanu nosaka 30.04. 2009. likums "Gaujas nacionālā parka likums". un uz šī likuma pamata izdotie 02.05.2012. MK noteikumi Nr. 317 "Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Mazākroga aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Mazākroga alejas kā dabas pieminekļa statusu un aizsardzības noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām".

4.Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Mazākroga aleja atrodas Pārgaujas novada Raiskuma pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Pārgaujas novada teritorijas plānojums 2013. – 2024. gadam
- Pārgaujas novada attīstības programma 2013. – 2019. gadam
- Pārgaujas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2035. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020
- Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030.

Pārgaujas novada teritorijas plānojuma 2013. – 2024. gadam teritorijas apbūves un izmantošanas noteikumos Mazākroga aleja norādīta kā Pārgaujas novada administratīvajā teritorijā esoša aizsargājama aleja. Tāpat Mazākroga aleja kā aizsargājama aleja atzīmēta arī teritorijas plānojuma vides pārskata daļā un attēlota vides pārskatā iekļautajā kartē "Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti Pārgaujas novadā". Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Mazākroga aleja kā

aizsargājama aleja attēlota (1) Raiskuma pagasta teritorijas funkcionālā zonējuma kartē (2) Pārgaujas novada teritorijas funkcionālā zonējuma kartē.

Pārgaujas novada attīstības programmā 2013. – 2019. gadam Mazākroga aleja atzīmēta kā aizsargājams dabas objekts.

Pārgaujas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. – 2035. gadam nav informācijas par Mazākroga aleju. Stratēģijā izdalītas Pārgaujas novada tūrisma attīstības un dabas aizsardzības teritorijas, kurās ietilpst arī Mazākroga alejas teritorija. Stratēģijā dotas vadlīnijas dabas aizsardzības un kultūrvēsturiski nozīmīgu teritoriju attīstībai un plānošanai, kuru vidū noteiktas šādas vadlīnijas (1) dabas un kultūrvēsturiski nozīmīgu teritoriju attīstības prioritāte ir dažādas dabas un kultūrvēsturiskajai videi draudzīgas ar tūrismu un rekreāciju saistītas aktivitātes un saimnieciskā darbība, zivsaimniecība, kā arī tūrisma infrastruktūras attīstība (2) nodrošināt novadam raksturīgās kultūrvides un ainavas daudzveidības saglabāšanu, tādējādi nodrošinot atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu un dabu saudzējošu apsaimniekošanu (3) izstrādājot vietējās pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentus ņemt vērā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējos vai individuālos noteikumus, kā arī funkcionālo zonu (ja tāds ir noteikts) nosacījumus un ierobežojumus.

Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030 un Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020 vispārīgi ieskicē Vidzemes mozaīkveida ainavas un kultūrainavas nozīmi, raksturojot to kā neatņemamu kultūrvēsturiskā mantojuma sastāvdaļu. Vidzemes reģiona aizsargājamās teritorijas un objekti šajos plānošanas dokumentos kopumā raksturoti kā neatņemama Vidzemes reģiona vērtība.

5. Alejas apsekošana

Mazākroga aleja apsekota 2016. gada 8. jūlijā plkst. 11:30 – 12:00. Apsekošanas laikā ir saulains, silts laiks.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Mazākroga alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 54. pielikumā. Mazākroga aleja izvietota gar zemes ceļu, kas ved no Mazākroga uz Ungurmuižu aptuveni 230 m garā posmā. Mazākroga aleju veido lielu dimensiju melnalkšņi, kas stādīti vienā rindā katrā ceļa pusē (1. -2. attēls).

1.attēls. Skats uz Mazākroga aleju no Mazākroga stāvvietas puses. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2.attēls. Mazākroga aleja tās sākumdaļā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Aiz melnalkšņu stādījumiem aleja turpinās kā liepu aleja, šī aleja nav iekļauta aizsargājamo aleju sarakstā. Alejai piegulošo teritoriju veido lauksaimniecības zemes, kā arī zemiem krūmu puduriem aizaugušas zemes platības, kurās izveidota grāvju sistēma.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Mazākroga alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas, līdz ar to pašlaik aleja ir maznozīmīga no īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju aizsardzības viedokļa.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No īpaši aizsargājamo ķērpju un sūnu viedokļa alejā apsaimniekošana nav nepieciešama.

9. Alejas kultūrvēsture

Precīzs Mazākroga alejas stādīšanas laiks nav zināms, tomēr 1998. gadā izdotajā grāmatā “Ungurmuiža” aleja ir netieši pieminēta, kā arī ir publicēta alejas fotogrāfija, kas tapusi ap 1910. gadu (3. attēls). Fotogrāfijai grāmatā dots šāds apraksts: “Nelielie koki rāda, ka aleja stādīta 19. gs. beigās, izveidojot arī labi koptu grāvju sistēmu. Mūsdienās pierastie lielo muižu parku masīvi un augstās alejas radās, sākot ar 19.gs. pirmo pusi”.

3.attēls. Mazākroga aleja 1910. gadā. Ar sarkanu līniju atzīmēta melnalkšņu stādījumu robeža. Foto: Izkopējums no grāmatas “Ungurmuiža”, 257. lpp, oriģināla glabātājs: J. Žagara fonds.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Aleja ir maznozīmīga no īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju viedokļa, tomēr tas nemazina alejas ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību. Mazākroga aleja ir vienīgā valsts nozīmes īpaši aizsargājamo aleju sarakstā iekļautā melnalkšņu aleja. Nemot vērā apkopoto informāciju par alejas kultūrvēsturi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

Gaujas nacionālā parka likums: LR 2009. gada 30. aprīļa likums, Latvijas Vēstnesis, 2009, 20. maijā, Nr. 78 (4064)

Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumi Nr. 317, Latvijas Vēstnesis, 2012, 21. maijā, Nr. 78 (4681)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Pārgaujas novada teritorijas plānojums 2013. – 2024. gadam. Apstiprināts ar Pārgaujas novada 2013. gada 27. jūnijā (protokols Nr.9, 2.§).Pieejams: <http://www.pargaujasnovads.lv/lv/teritorijas-planojums/>

Pārgaujas novada attīstības programma 2013. – 2019. gadam. Apstiprināta ar Pārgaujas novada 2012. gada 25. gada oktobra lēmumu (protokols Nr.10, 13. §) . Izstrādātājs: SIA “Reģionālie projekti”. Pieejama: <http://www.pargaujasnovads.lv/lv/attistibas-programma/>

Pārgaujas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2035. gadam. Apstiprināta ar Pārgaujas novada 2013. gada 16. maija lēmumu (protokols Nr.6, 7. §). Izstrādātājs: SIA “Reģionālie projekti”. Pieejama: <http://www.pargaujasnovads.lv/lv/ilgtspejiga-attistibas-strategija-2013.-2035.gadam/>

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020. Apstiprināta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes 2015. gada 27.jūnija sēdē. Pieejama: http://www.vidzeme.lv/lv/reģiona_attistibas_planosanas_dokumenti

Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030.
Apstiprināta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes 2015. gada 27.jūnija
sēdē. Pieejama: http://www.vidzeme.lv/lv/reģiona_attistibas_planosanas_dokumenti

13. Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Ņikitina M. (lit.red.) 1998. Ungurmuiža. Orellen. Katalogs izstādei Rundāles
pils muzejā un Herdera institūtā Mārburgā. Izdevējs: Rundāles pils muzejs.

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča
Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;
sugu grupā: sūnas
Sertifikāta numurs: 128
Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.

